

แบบฟอร์มกระบวนการหรือวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)/ถอดบทเรียน/Good Practice

ของ กองกฎหมาย

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕

กิจกรรมที่ ๑

ชื่อเรื่อง การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน/เรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ กรณีการปล่อยทิ้งน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกรลงสู่พื้นที่เกษตรกรรมของประชาชน ในพื้นที่อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี

๑. ความเป็นมาของการถอดบทเรียน

กรมควบคุมมลพิษมีภารกิจที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ โดยดำเนินการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ หากตัวอย่างน้ำทิ้งของแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นมีค่าเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกคำสั่งทางปกครองกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษให้จัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียของแหล่งกำเนิดมลพิษให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบำบัดน้ำเสียให้มีค่าเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้

สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ ได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่ซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากน้ำเสียในที่ดินของสถานที่เลี้ยงสุกรของบริษัท ศุภฤกษ์ ฟาร์ม จำกัด รั่วไหลเข้าสู่ที่ดินของประชาชน ก่อให้เกิดน้ำท่วมขังในพื้นที่และไม่สามารถทำการเกษตรได้ ประชาชนได้รับความเดือดร้อนมาเป็นเวลานาน และเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ลงพื้นที่ตรวจสอบและบังคับใช้กฎหมายกับบริษัทฯ และเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งมาตรวจวิเคราะห์ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ พบว่า น้ำทิ้งมีค่าเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ และผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ ในฐานะเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ มีคำสั่งให้บริษัทฯ จัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ ให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบำบัดน้ำเสียให้มีค่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งครบกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ ภายหลังครบกำหนดคำสั่งทางปกครอง เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ติดตามตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ จำนวน ๒ ครั้ง พบว่า น้ำทิ้งมีค่าเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจึงออกคำสั่งปรับบริษัทฯ โดยคิดค่าปรับเป็นรายวันในอัตราวันละ ๒,๐๐๐ บาท (สองพันบาทถ้วน) ซึ่งต่อมาบริษัทฯ ได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งปรับของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ โดยเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้พิจารณาคำอุทธรณ์ของบริษัทฯ แล้ว ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ของบริษัทฯ ที่เสนอมานี้ จึงได้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ และได้มีหนังสือแจ้งให้บริษัทฯ ทราบแล้ว ซึ่งต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ได้มีคำวินิจฉัยให้ยกคำอุทธรณ์ของบริษัทฯ และให้บริษัทฯ ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษต่อไป ทั้งนี้ บริษัทฯ ไม่ได้ยื่นฟ้องโต้แย้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์ต่อศาลปกครอง โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการไต่มาตรการบังคับทางปกครองกับบริษัทฯ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้น กรมควบคุมมลพิษ ในฐานะหน่วยงานที่ดำเนินการด้านกฎหมาย ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องจึงเห็นควร ถอดบทเรียนจากการดำเนินงานดังกล่าว เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่อง ร้องเรียนสำหรับกรณีสถานที่เลี้ยงสุกร และจะได้นำบทเรียนดังกล่าวมาปรับใช้ในการบังคับใช้กฎหมายกับ แหล่งกำเนิดมลพิษประเภทสถานที่เลี้ยงสุกรอื่น ๆ ต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ของการถอดบทเรียน

๒.๑ เพื่อทบทวน วิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน เพื่อบังคับใช้กฎหมายกับ แหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร

๒.๒ เพื่อเสนอแนวทางหรือมาตรการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

๓. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๓.๑ ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนที่ได้จากการถอดบทเรียน เพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

๓.๒ ทำให้เห็นถึงปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกร และทราบถึง แนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำไปสู่กระบวนการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

๓.๓ ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำแนวทางหรือมาตรการที่ได้จากการศึกษาไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การดำเนินงาน/ขั้นตอนการดำเนินงาน

๔.๑ ขั้นตอนการดำเนินงานกระบวนการถอดบทเรียน

(๑) จัดเตรียมประเด็น และกำหนดผู้เกี่ยวข้องในการถอดบทเรียน

(๒) ประสานส่วนงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดเตรียมข้อมูลและเอกสาร

(๓) กำหนดหัวข้อการถอดบทเรียน และมอบหมายให้ผู้เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลตามหัวข้อที่ตนรับผิดชอบ

(๔) รวบรวมประเด็นสรุปการถอดบทเรียน เพื่อจัดเตรียมเอกสารประกอบการประชุมถอดบทเรียน เพื่อทบทวนและเชื่อมโยงประเด็น

(๕) จัดประชุมการถอดบทเรียนเพื่อทบทวน วิเคราะห์ เชื่อมโยงและให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ของการถอดบทเรียน

(๖) จัดทำสรุปรายงานการถอดบทเรียน “การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน/เรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ กรณีการปล่อยน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกรลงสู่พื้นที่เกษตรกรรมของประชาชน ในพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี”

๔.๒ การกำหนดประเด็นของการถอดบทเรียน

การถอดบทเรียนครั้งนี้ เป็นการถอดบทเรียนในประเด็นเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน/เรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ กรณีการปล่อยน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกรลงสู่พื้นที่เกษตรกรรมของประชาชน ในพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีประเด็นการถอดบทเรียน ดังนี้

(๑) การดำเนินการออกคำสั่งทางปกครอง

เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้เข้าไปตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ ก่อนออกคำสั่งทางปกครอง พบว่า สถานที่เลี้ยงสุกรฯ เข้าข่ายเป็นสถานที่เลี้ยงสุกรประเภท ก และได้เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งมาตรวจวิเคราะห์ จำนวน ๒ จุด พบว่า น้ำทิ้งมีค่าเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ หลังจากนั้น เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้มีหนังสือสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๘ ที่ ทส ๐๒๐๕(๘.๔)/๘๐๗ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๔ แจ้งให้บริษัทฯ ทราบว่า เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ตรวจสอบการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๔ ปรากฏว่า น้ำทิ้งมีค่าเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งได้แจ้งให้บริษัทฯ ทราบว่า สามารถขอทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลการตรวจสอบของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษดังกล่าวข้างต้น และสามารถใช้สิทธิโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานเพื่อหักล้างผลการตรวจสอบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๘ ภายใน ๑๕ วันนับถัดจากวันที่บริษัทฯ ได้รับหนังสือฉบับดังกล่าว ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้รับหนังสือแจ้งสิทธิโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐานดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔ แต่ไม่ปรากฏว่า บริษัทฯ ได้ยื่นคำคัดค้านผลการตรวจสอบของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษแต่อย่างใด

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้มีหนังสือสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๘ ที่ ทส ๐๒๐๕(๘.๔)/๘๔๗ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๔ แจ้งให้บริษัทฯ ทราบว่า เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมฯ พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกคำสั่งให้บริษัทฯ จัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงหรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ ให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับถัดจากวันที่บริษัทฯ ได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว พร้อมทั้งแจ้งสิทธิอุทธรณ์ไว้ด้วย นอกจากนี้ ยังได้แจ้งให้บริษัทฯ ทราบว่า หากมีการฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ บริษัทฯ จะต้องชำระค่าปรับไม่เกินวันละ ๒,๐๐๐ บาท (สองพันบาทถ้วน) ทั้งนี้ บริษัทฯ ได้รับแจ้งคำสั่งทางปกครองดังกล่าว เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๔ และครบกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ แต่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า บริษัทฯ ได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษแต่อย่างใด

ภายหลังจากครบกำหนดระยะเวลา เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ติดตามตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ เมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๔ พบว่า บริษัทฯ ได้จัดการแก้ไขปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียจนไม่มีน้ำรั่วไหลออกนอกเขตที่ตั้ง และอยู่ระหว่างเสริมคันดินบริเวณโดยรอบพื้นที่ซึ่งยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ โดยในวันดังกล่าวเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษไม่ได้เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ มาตรวจวิเคราะห์แต่อย่างใด และเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ติดตามตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ อีกครั้ง เนื่องจากเกิดเหตุ น้ำเสียไหลล้นออกนอกเขตที่ตั้งของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ โดยได้เก็บตัวอย่างน้ำทิ้งมาตรวจวิเคราะห์ จำนวน ๒ จุด พบว่า จุดที่ ๑ บริเวณแปลงที่ดินของนายปัญญา เสนาพิทักษ์ ที่ได้รับผลกระทบจากการระบายน้ำทิ้งของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ น้ำทิ้งมีค่าเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้

(๒) การใช้มาตรการบังคับทางปกครอง

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้มีหนังสือสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๘ ที่ ทส ๐๒๐๕(๘.๔)/๑๘๗ ลงวันที่ ๖ มกราคม ๒๕๖๕ ออกคำสั่งปรับบริษัทฯ โดยคิดค่าปรับเป็นรายวันในอัตราวันละ ๒,๐๐๐ บาท (สองพันบาทถ้วน)

ตั้งแต่วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นวันถัดจากวันที่ครบกำหนดคำสั่งทางปกครอง จนถึงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นวันที่บริษัทฯ ได้รับแจ้งคำสั่งปรับ แต่ไม่เกิน ๓๐ วัน รวมเป็นเงินจำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท (หกหมื่นบาทถ้วน) และตั้งแต่วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นวันถัดจากวันที่บริษัทฯ ได้รับแจ้งคำสั่งปรับต่อไปทุกวัน จนถึงวันที่บริษัทฯ ได้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษแล้วเสร็จ และมีหนังสือแจ้งให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษทราบ พร้อมทั้งมีหนังสือชี้แจงแนวทางการติดตามผลการปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง เพื่อประกอบการพิจารณายุติคำสั่งทางปกครอง ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ว่า บริษัทฯ จะต้องจัดการแก้ไขปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ ให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบำบัดน้ำเสียให้มีค่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ และการจัดทำคันดินบริเวณโดยรอบที่ดินของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ จะต้องมีความมั่นคงแข็งแรงเพื่อป้องกันมิให้น้ำเสียไหลออกสู่ภายนอก โดยบริษัทฯ จะต้องได้รับความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับรองความแข็งแรงของคันดิน และการก่อสร้างทางระบายน้ำที่เป็นไปตามหลักวิชาการจากหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบตามกฎหมายหรือบริษัทเอกชนที่ได้รับอนุญาต

บริษัทฯ ได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๖๕ อุทธรณ์คำสั่งปรับของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ โดยสรุปสาระสำคัญได้ว่า บริษัทฯ มิได้เพิกเฉยในการแก้ไขปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ เนื่องจากภายหลังจากเกิดเหตุน้ำเสียไหลล้นออกนอกพื้นที่ของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ ในวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ บริษัทฯ ได้เร่งรัดดำเนินการซ่อมแซมคันดินให้แล้วเสร็จภายในวันเดียวกัน และหลังจากนั้นก็ไม่มีน้ำเสียรั่วไหลออกไปอีก โดยบริษัทฯ ยินดีชำระค่าปรับแต่เห็นว่าไม่ควรจะต้องชำระค่าปรับถึงจำนวน ๓๐ วัน เนื่องจากบริษัทฯ ได้ดำเนินการแก้ไขซ่อมแซมคันดินเสร็จเรียบร้อยแล้วภายในวันเดียวกัน ประกอบกับในปัจจุบันเกิดปัญหาโรคระบาดในสุกร ทำให้บริษัทฯ ได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก

เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองได้รับอุทธรณ์และพิจารณาแล้วไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ จึงเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ว่า เนื่องจากคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษที่ขอให้บริษัทฯ จัดการแก้ไข เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง หรือซ่อมแซมระบบบำบัดน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ เป็นการออกคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย และภายหลังจากครบกำหนดคำสั่งทางปกครอง เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ติดตามตรวจสอบ และพบว่า ผู้อุทธรณ์ยังคงฝ่าฝืนหรือไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษที่สั่งให้บริษัทฯ จัดการแก้ไขปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียให้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะบำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจึงได้อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘๒ (๒) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบมาตรา ๖๓/๒๑ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ออกคำสั่งให้บริษัทฯ ชำระค่าปรับบังคับการ จนกว่าบริษัทฯ จะยุติการฝ่าฝืนคำสั่งหรือได้มีการปฏิบัติตามคำสั่งแล้ว และกรณีเกิดโรคระบาดในสุกร ทำให้บริษัทฯ ได้รับความเสียหายเป็นอย่างมากนั้น เห็นว่า ยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือเอกสารหลักฐานที่ยืนยันได้ว่า ระบบบำบัดน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะ

บำบัดน้ำเสียให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้แล้ว หรือไม่ และการจัดทำคันดินบริเวณโดยรอบที่ดินของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ มีความมั่นคงแข็งแรงตามหลักวิชาการหรือไม่ อย่างไร และไม่ปรากฏข้อเท็จจริงหรือเอกสารหลักฐานที่ยืนยันได้ว่าบริษัทฯ ได้รับผลกระทบจากโรคระบาดดังกล่าวจริง และอำนาจในการกำหนดจำนวนค่าปรับบังคับการของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ซึ่งถือว่าเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย มีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการได้ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาทต่อวัน ตามข้อ ๒ (๑๐) ของกฎกระทรวงกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจกำหนดค่าปรับบังคับการ พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้วยเหตุนี้ การที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษออกคำสั่งให้บริษัทฯ ชำระค่าปรับบังคับการ โดยคิดค่าปรับในอัตราวันละ ๒,๐๐๐ บาท (สองพันบาทถ้วน) จึงเป็นการกำหนดจำนวนค่าปรับบังคับการที่มีความเหมาะสมและเป็นธรรมกับบริษัทฯ แล้ว การออกคำสั่งให้ชำระค่าปรับบังคับการจึงเป็นการออกคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

(๓) ประเด็นข้อหาหรือการดำเนินการภายหลังจากรับคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กรณีเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษยังไม่ได้มีหนังสือแจ้งยุติคำสั่งทางปกครอง แต่มีการติดตามตรวจสอบระบบบำบัดน้ำเสียภายหลังครบกำหนดระยะเวลาคำสั่งทางปกครองแล้ว ต่อมาเกิดเหตุน้ำเสียของสถานที่เลี้ยงสุกรฯ รั่วไหลออกนอกเขตที่ตั้งทำให้ที่ดินของเอกชนได้รับความเสียหาย เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจึงเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งมาตรวจวิเคราะห์ จำนวน ๒ จุด พบว่า น้ำเสียในที่ดินของเอกชนและบ่อพักน้ำ ที่มีการรั่วไหลมีค่าเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ ประกอบกับบริษัทฯ ยอมรับว่าเกิดเหตุน้ำเสียรั่วไหลจริง จึงถือเป็นการฝ่าฝืนข้อกำหนดตามประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง การกำหนดให้การเลี้ยงสุกรเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อม และถือว่าบริษัทฯ ยังไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษได้ การคำนวณค่าปรับบังคับการจึงควรคิดในอัตราสูงสุดวันละ ๒,๐๐๐ บาท (สองพันบาทถ้วน) ตามที่ได้มีคำเตือนไว้ในหนังสือคำสั่งทางปกครอง โดยคิดค่าปรับตั้งแต่วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นวันถัดจากวันที่ครบกำหนดคำสั่งทางปกครอง จนถึงวันที่บริษัทฯ ได้ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษแล้วเสร็จ และมีหนังสือแจ้งให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษทราบ

กรณีมีการยื่นอุทธรณ์คำสั่งปรับ ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งและผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ คำสั่งให้ชำระค่าปรับบังคับการยังมีผลใช้บังคับ เนื่องจากยังไม่มี การเพิกถอนหรือสิ้นสุดลงโดยเงื่อนไขหรือโดยเหตุอื่น การที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษผู้ทำคำสั่ง ได้แจ้งให้บริษัทฯ ทราบว่า ระหว่างการพิจารณาคำอุทธรณ์ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะทุเลาการบังคับไว้ก่อน จนกว่าบริษัทฯ จะได้รับแจ้งผลการพิจารณา การทุเลาการบังคับตามคำสั่งปรับเป็นเพียงการชะลอการบังคับค่าปรับไว้ก่อนเป็นการชั่วคราว ไม่มีการยกเลิกหรือเพิกถอนคำสั่งแต่อย่างใด ซึ่งหากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ ได้มีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์ของบริษัทฯ แล้ว ย่อมถือว่ากระบวนการพิจารณาคำอุทธรณ์ได้สิ้นสุดลง และไม่มีเหตุที่เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจะทุเลาการบังคับให้แก่บริษัทฯ อีกต่อไป เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษจึงสามารถเริ่มการบังคับปรับตามคำสั่งดังกล่าวได้

อย่างไรก็ดี การใช้มาตรการบังคับทางปกครองของเจ้าหน้าที่จะต้องใช้เพียงเท่าที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคำสั่งทางปกครอง โดยกระทบกระเทือนต่อผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองน้อยที่สุด ตามนัยมาตรา ๖๓/๒ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เมื่อบริษัทฯ ได้ยื่นคำขอทูลเกล้าการบังคับตามคำสั่งปรับ และได้นำเงินค่าปรับบังคับการในส่วนแรกมาชำระค่าปรับเรียบร้อยแล้ว แสดงให้เห็นว่า บริษัทฯ มีความประสงค์ที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษที่สั่งให้จัดการแก้ไขปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสีย และมีได้ฝ่าฝืนคำสั่งให้ชำระค่าปรับบังคับการแต่อย่างใด เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษสามารถพิจารณาทูลเกล้าการบังคับตามคำสั่งปรับให้แก่บริษัทฯ ได้ ตั้งแต่วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๖๕ ซึ่งเป็นวันถัดจากวันที่บริษัทฯ ได้รับแจ้งคำสั่งปรับเป็นต้นไป โดยการพิจารณาทูลเกล้าการบังคับตามคำสั่งปรับ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษอาจพิจารณากำหนดระยะเวลาจากแผนการดำเนินงานที่บริษัทฯ ประกอบกับหลักเกณฑ์ การพิจารณาขยายระยะเวลาการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ และระหว่างการบังคับตามคำสั่งปรับ หากเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษตรวจสอบแล้ว พบว่า บริษัทฯ ไม่ปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานที่ได้เสนอมา เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษอาจพิจารณายกเลิกการทูลเกล้าการบังคับตามคำสั่งปรับ และดำเนินการใช้มาตรการบังคับทางปกครองกับบริษัทฯ ต่อไปได้ หรือหากภายหลังครบกำหนดทูลเกล้าการบังคับตามคำสั่งปรับแล้ว แต่บริษัทฯ ยังไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ได้ เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษสามารถบังคับค่าปรับเป็นรายวันได้

๕. ผลการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่ได้รับ

๕.๑ ผลการดำเนินงาน

(๑) จัดเตรียมและสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางปกครองของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ กรณีสถานที่เลี้ยงสุกรของบริษัท ศุภฤกษ์ ฟาร์ม จำกัด โดยกำหนดผู้ที่เกี่ยวข้องในการถอดบทเรียน พร้อมทั้งกำหนดชื่อกิจกรรม/โครงการ ว่า “การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน/เรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ กรณีการปล่อยทิ้งน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกรลงสู่พื้นที่เกษตรกรรมของประชาชน ในพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี”

(๒) ภายหลังจากดำเนินการตาม ข้อ ๕.๑ (๑) แล้ว ได้ประสานไปยังสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ เพื่อขอข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ออกคำสั่งทางปกครองดังกล่าว

(๓) กองกฎหมายได้จัดกิจกรรม/โครงการถอดบทเรียนกรณีดังกล่าว เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๓.๓๐ – ๑๕.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุม ๒๐๑ ชั้น ๒ อาคารกรมควบคุมมลพิษ และผ่านระบบ Video Conference โปรแกรม Zoom Meeting

(๔) กองกฎหมายได้จัดทำสรุปรายงานการถอดบทเรียน “การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน/เรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ กรณีการปล่อยทิ้งน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกรลงสู่พื้นที่เกษตรกรรมของประชาชน ในพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี” เสร็จเรียบร้อยแล้ว

๕.๒ ผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่ได้รับ

(๑) ทำให้ทราบถึงขั้นตอน และระยะเวลาในการดำเนินการทางปกครอง การออกคำสั่งทางปกครอง การออกคำสั่งให้ชำระค่าปรับบังคับการ การอุทธรณ์คำสั่งปรับ ตลอดจนวิธีการดำเนินการภายหลังจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ในฐานะผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ว่ามีขั้นตอนอย่างไร ต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง ซึ่งเจ้าหน้าที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง

(๒) ทำให้ทราบถึงมูลเหตุ ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินการเป็นไปตามขั้นตอน และสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินการทางปกครองกับแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกรต่อไป

(๓) ทำให้สามารถนำประสบการณ์ที่ได้จากกิจกรรมการถอดบทเรียนไปปรับปรุงกระบวนการให้ดีขึ้น

๖. ปัจจัยความสำเร็จ/ประเด็นที่ได้จากกิจกรรมการถอดบทเรียน

๖.๑ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

(๑) ผู้ร้องเรียนและเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษมีความขัดแย้งกัน และไม่สามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกันได้

(๒) เกิดความทับซ้อนกันระหว่างหน่วยงานในการใช้หน้าที่และอำนาจของตน ทำให้เกิดความล่าช้าในแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

(๓) กรณีการลงพื้นที่ตรวจสอบของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การประสานข้อมูลต่าง ๆ อาจไม่ได้รับการร่วมมือจากผู้ร้องเรียนและเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษทำให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างล่าช้า

(๔) เกิดความล่าช้าในการประสานงาน เนื่องจากสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ ๘ ซึ่งเป็นผู้ออกคำสั่งทางปกครอง ต้องมีหนังสือสอบถามมายังกรมควบคุมมลพิษ เพื่อหาหรือแนวทางในการดำเนินการทางปกครองกับแหล่งกำเนิดมลพิษ และการพิจารณาตอบข้อหาหรือตั้งกล่าวมีขั้นตอนและระยะเวลาในการดำเนินงาน

๖.๒ ปัจจัยที่เป็นจุดแข็งของการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

(๑) เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษมีความรู้ความเข้าใจในการพิจารณาออกคำสั่งทางปกครอง การพิจารณาคำอุทธรณ์ และการดำเนินการภายหลังจากมีคำวินิจฉัยของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๒) มีการวางแผนการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน

(๓) การติดตามและสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

๗. บทเรียนที่ได้รับ

๗.๑ ทำให้เจ้าหน้าที่ทราบขั้นตอนการดำเนินงานของส่วนบังคับทางปกครอง

๗.๒ เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของส่วนบังคับทางปกครอง

๗.๓ เจ้าหน้าที่สามารถสนับสนุนการทำงานของส่วนบังคับทางปกครองให้เกิดความคล่องตัวไร้รอยต่อ และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ทันทั่วทั้ง

๘. การนำข้อเสนอแนะ/บทเรียนที่ได้รับจากกิจกรรมเรียนไปพัฒนาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน/เรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ กรณีการปล่อยทิ้งน้ำเสียจากการเลี้ยงสุกรลงสู่พื้นที่เกษตรกรรมของประชาชน ในพื้นที่อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี เป็นการพิจารณาในขั้นตอนการออกคำสั่งทางปกครอง การออกคำสั่งขอให้ชำระค่าปรับบังคับการ การอุทธรณ์คำสั่งปรับของเจ้าพนักงานควบคุม

มลพิษ รวมถึงการดำเนินการภายหลังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีคำวินิจฉัย ซึ่งเป็นการตีความกฎหมายในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาการคำนวณ ค่าปรับบังคับการที่สามารถคิดค่าปรับได้ตั้งแต่วันใด และหลักเกณฑ์การพิจารณาค่าขอทุเลาการบังคับตาม คำสั่งปรับของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ซึ่งการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน กรณีสถานที่เลี้ยงสุกรของบริษัท ศุภฤกษ์ ฟาร์ม จำกัด นำไปสู่การทบทวนหลักเกณฑ์การปรับของแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทการเลี้ยงสุกรให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนซ้ำซาก การถอดบทเรียนในครั้งนี้ เพื่อสร้างความเข้าใจในข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน เพื่อลดขั้นตอนในการดำเนินงาน ของเจ้าหน้าที่ โดยเจ้าหน้าที่สามารถนำหลักการในการถอดบทเรียนครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการดำเนินการ ทางปกครองเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

กิจกรรมถอดบทเรียน

เรื่อง “การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน/เรื่องร้องทุกข์ด้านมลพิษ กรณีการปล่อยน้ำเสีย
จากการเลี้ยงสุกรลงสู่พื้นที่เกษตรกรรมของประชาชน ในพื้นที่อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี”

เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๖๕ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ นาฬิกา

ณ ห้องประชุม ๒๐๑ ชั้น ๒ อาคารกรมควบคุมมลพิษ และผ่านระบบ Video Conference โปรแกรม Zoom

